

Asia: VN/14930/2022

Vuoroasuvan lapsen elatusavun suuruuden arvioiminen; työryhmän ehdotus

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ohessa Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden huomioita työryhmän laatimasta ohjeesta.

On hienoa, että vuoroasumistilanteiden elatusapua koskeva uusi ohje on tehty ja sitä voidaan soveltaa tulevaisuudessa. Esitys on pääosin kannatettava.

Matkakustannusten jakaantuminen vanhempien kesken on edelleen epäselvää. Pääkaupunkiseudullakin kuljetus- ja matkakustannukset voivat helposti ylittää 100 euroa kuukaudessa, kun toinen vanhempi kuljettaa lasta esimerkiksi kouluun tai päiväkotiin ja harrastuksiin kauempaa.

Tilanteessa, jossa molemmilla vanhemmilla on pienet tulot, ovat vanhemmat sosiaalietuuksien jakaantumisen suhteen joka tapauksessa eri asemassa taloudellisesti. Sosiaalietuuksien jakaantumiseen ehdotus ei ota kantaa muutoin kuin siltä osin, kun se koskee lapsilisän jakamista. Muiden sosiaalietuuksien suhde vuoroasumistilanteita koskevan elatusavun ohjeessa tulisi ottaa laajemmin huomioon, esimerkiksi asumistuet voidaan edelleen maksaa vain yhdelle vanhemmalle lapsen asumisen mukaan.

Tilanteiden yksilöllisyys jää joka tapauksessa tuomioistuinten harkintaan, ennakoimme tuomioistuimen päätettäväksi tulevien elatusapuasioiden lisääntymistä, joten tämä tulisi ottaa tuomioistuinlaitoksen resurssoinnissa huomioon.

Lähivanhemman mahdollinen elatusapu etävanhemmalle tulee arviomme mukaan vaatimusmuodossa lisääntymään tulevaisuudessa.

Jos etävanhemmalla olisi laskelmiensa mukaan oikeus saada elatusapua lähivanhemmalta lapsen elatukseen, joutuuko hän nostamaan kanteen lasta vastaan käräjäoikeudessa ja kuinka oikeudenkäyntikuluvastuu jakaantuu tuossa tilanteessa? Nykytilanteessa elatusavun maksamiseen velvollinen vanhempi on voinut elatusavun alentamista koskevassa tilanteessa haastaa elatusavun saajan eli lapsen (edustajanaan toinen vanhempi) haastehakemuksella vastaamaan elatusavun alentamiseen. Jos kuitenkin vanhempi, jonka luona lapsi asuu, olisi velvollinen ohjeen mukaisen laskelman mukaan maksamaan vuoroasumistilanteessa elatusapua sille vanhemmalle, jonka luona lapsi ei asu, on oikeustila epäselvä siltä osin, että (voiko se vanhempi, joka ei ole huoltaja) kenet se vanhempi, jonka luona lapsi ei asu, voi haastaa vastaamaan vaatimukseen. Lasta ei voi velvoittaa maksamaan elatusapua, joten on epäselvää, että kuka voitaisiin velvoittaa maksamaan elatusapua etävanhemmalle, jos etävanhempi nostaisi kanteen asiassa. (Ohjeen s. 16 esimerkin mukaan mukaan lapsilisää saava (lähi)vanhempi maksaa.)

Lapsen elatuksesta annetun lain 2 luvun 4 §: ”Vanhempi voidaan velvoittaa suorittamaan lapselle elatusapua, jos: 1) hän ei muulla tavoin huolehdi lapsen elatuksesta; 2) lapsi ei asu pysyvästi hänen luonaan; tai 3) lapsi asuu vuorotellen hänen ja toisen vanhempansa tai muun huoltajansa luona. Elatusavun määrä ja sen suorittamistapa vahvistetaan sopimuksella tai tuomiolla.” Edelleen 2 luvun 5 §:n 1 momentin mukaan: ”Elatusapua koskevissa asioissa alaikäistä lasta edustaa hänen huoltajansa tai muu laillinen edustajansa. Alaikäisen lapsen edustajalla on oikeus edustaa lasta myös asiassa, joka koskee lapsen oikeutta saada elatusta lapsen täytettyä kahdeksantoista vuotta. Lapsen huoltaja voi edustaa lasta myös silloin, kun vastapuolena on lapsen toinen huoltaja, jos lapsi asuu jommankumman vanhempansa luona.”

Itä-Uudenmaan käräjäoikeus pyytää, että ohjeessa otetaan kantaa siihen, että kuka saa edustaa lasta siinä tilanteessa, että lapsen lähivanhempi on yksinhuoltaja ja hän olisi kuitenkin elatusvelvollisena velvoitettava maksamaan elatusapua toiselle vanhemmalle.

Heikkinen Timo
Itä-Uudenmaan käräjäoikeus